

KAYSERİ TİCARET ODASI KAGUTİM

SIRBİSTAN HEDEF PAZAR ARAŞTIRMASI

Hazırlayan: Ferhan Özpaçacı Taflı

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

İçindekiler

SIRBİSTAN- ÜLKE GENEL GÖRÜNÜMÜ	3
Coğrafi Konum	3
NÜFUS YAPISI	4
GENEL EKONOMİK DURUM	5
Temel Ekonomik Göstergeler	5
DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	6
İkili Anlaşmalar.....	6
Gümrük Vergileri.....	6
PAZARIN ÖZELLİKLERİ	8
Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları	8
Dağıtım Kanalları	8
Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme	10
Teknik Engeller.....	10
PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	11
İş Kültürü	11
Tanışma ve Selamlaşma.....	11
Kurumsal Kültür	11
Para Kullanımı	12
Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması	12
Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri	13
Yerel Saat.....	13
Vizeler.....	13
2024 Yılında Destek Kapsamına Alınan Yurtdışı Fuarlar.....	15
ÜLKE RİSK DEĞERLENDİRMESİ	15
GÜÇLÜ YÖNLER	15
ZAYIF YÖNLER	15
FIRSATLAR	16
TEHDİTLER	16
TÜRKİYE VE SIRBİSTAN ARASINDAKİ İKİLİ TİCARET	16
En Çok Tercih Edilen Ölçüler	18

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

KAYNAKÇA26

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

SIRBİSTAN– ÜLKE GENEL GÖRÜNÜMÜ

Resmi Adı	Sırbistan Cumhuriyeti
Dil	Sırpça (Macarca, Boşnakça, Roman, Arnavutça)
Yüzölçümü	77.474 km ²
Başkenti	Belgrad
Başlıca Şehirler	Belgrad, Novi Sad, Nis, Kragujevac
Yönetim Biçimi	Parlamentar Demokrasi
Devlet Başkanı	Cumhurbaşkanı Aleksandar Vučić
Para Birimi	Sırp Dinarı (RSD)

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: Dünya Ticaret Örgütü (World Trade Center -WTO), Birleşmiş Milletler (United Nations - UN), Avrupa Konseyi (Council of Europe), Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund - IMF), AGİT, EFTA, GDAÜ, BİK, KEİ Dünya Bankası.

Coğrafi Konum

Sırbistan, Avrupa'nın güneydoğusunda, Balkan Yarımadası'nın ortasında yer alır ve Avrupa ile Asya'yı bağlayan Pan Avrupa Koridoru üzerindedir. Kuzeyde Macaristan, batıda Hırvatistan ve Bosna-Hersek, güneyde Kuzey Makedonya ve Kosova, doğuda ise Romanya ve Bulgaristan ile komşudur. Karadağ'ın ayrılmasıyla denize kıyısı kalmayan ülkenin coğrafyası bölgelere göre değişir; kuzeybatıda verimli ovalar, ortada alçak tepeler ve doğu ile batıda dağlık alanlar bulunur. Ülke, 28.580 km² orman alanına ve toplam uzunluğu 3.180 km olan akarsulara sahiptir; Tuna Nehri, bunlar içinde 589 km ile en önemlisidir. İklimi iç bölgelerde kıtasal olup, yazın sıcaklık 30°C'yi aşarak kuraklık yaratabilir.

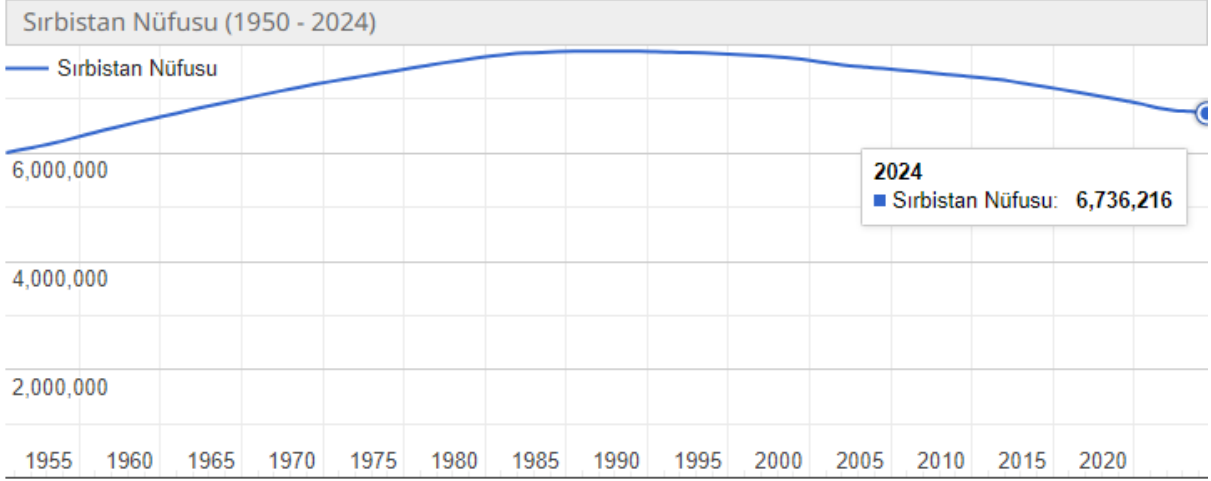

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

NÜFUS YAPISI

- Sırbistan 2024 nüfusunun yıl ortasında **6.736.216** kişi olduğu tahmin ediliyor.
- Sırbistan nüfusu, [toplam dünya nüfusunun % 0,08'ine](#) eşittir.
- Sırbistan, [nüfusa göre ülkeler \(ve bağımlılıklar\)](#) listesinde **111.** sırada yer alıyor.
- Sırbistan'daki nüfus yoğunluğu Km başına 77'dir² (Mi başına 199 kişi²).
- Toplam **arazi** alanı 87.460 Km²'dir (33.768 mil kare).
- Nüfusun **%73,0'ı kentlidir** (2024'te 4.919.917 kişi).
- Sırbistan'da **ortanca yaş 44,1'dir**

Sırbistan'ı En Büyük Şehirleri

Şehir Adı	Nüfus
Belgrad	1.273.651
Niş	250.000
Yeni Sad	215.400

GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2022	2023	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*	2029*
GSYİH (Cari Fiyatlarla, milyar \$)	63,56	75,19	82,55	88,63	95,36	102,2	109,56	117,55
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlarla -%)	2,6	2,5	3,9	4,1	4,0	4,0	4,0	4,0
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlarla- \$)	9.538	11. 352	12.514	13.490	14.572	15.681	16.859	18.143
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	12,0	12,4	4,5	3,6	3,1	3,0	3,0	3,0
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-6,9	-2,6	-4,2	-4,8	-5,1	-5,2	-5,3	-5,5
Nüfus (milyon)	6,66	6,62	6,6	6,57	6,54	6,52	6,5	6,48
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	53,5	48,9	48,6	47,4	46,2	46,3	46,3	45,6
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	9,5	9,4	9,1	9,0	8,9	8,9	8,8	8,8

Kaynak: IMF-Ekim 2024 (*) Tahmini veriler

Sırbistan ekonomisi, cari fiyatlarla gayri safi yurt içi hasılasında (GSYİH) istikrarlı bir büyüme göstermekte olup, yıllar ilerledikçe bu büyüme oranı yukarıya doğru eğilimlidir. Sabit fiyatlarla GSYİH büyüme oranının yıllık bazda düzenli olarak artması, ekonominin canlılığını koruduğunu göstermektedir. Kişi başına düşen milli gelir de yıllık bazda sürekli yükselmekte, bu da kişi başına düşen refah seviyesinde artışa işaret etmektedir.

Tüketici fiyat enflasyonu 2022 ve 2023 yıllarında yüksek seyretmesine rağmen, 2024'ten itibaren belirgin bir düşüş eğilimine girmekte ve yıllar ilerledikçe daha istikrarlı bir seviyeye oturmaktadır. Cari işlemler dengesinin GSYİH'ye oranı ise negatif seyrini sürdürmekte, ancak oran zamanla yavaşça yükselerek bu alanda bir açık sorununun devam ettiğine işaret etmektedir.

Nüfus açısından, Sırbistan'da kademeli bir düşüş gözlenmektedir ve bu durum, nüfus azalışının ekonomik ve sosyal etkilerine dair işaretler taşımaktadır. Devlet borcunun GSYİH'ya oranı zamanla azalmakta, bu da borç sürdürülebilirliği açısından olumlu bir göstergedir. İşsizlik oranında

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

hafif bir düşüş eğilimi gözlenmekte, bu da iş gücü piyasasında nispeten olumlu bir gelişim olduğunu göstermektedir.

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

İkili Anlaşmalar

Serbest Ticaret Anlaşması	Bölgesel Ticaret Anlaşması	Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	Tercihli Ticaret Anlaşması	Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması

Gümrük Vergileri

94042910

Genel bakış

İHRACAT ÜLKESİ
Türkiye

İTHALAT EDEN ÜLKE
Sırbistan

ÜRÜN
9404291000 – Yayı iç döşemeli yataklar

Gümrük tarifeleri ⓘ

TARİFE YILI
2024 (HS Rev.2022)

Tarife rejimi ⓘ	Uygulanan Tarife ⓘ	AV ⓘ	Not
Genel tarife ⓘ	%20	%20	
Türkiye'ye Tercihli Tarife ⓘ	0%	0%	Ticaret anlaşmasının detayları ▼

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

94049090

Genel bakış

İHRACAT ÜLKESİ
Türkiye

İTHALAT EDEN ÜLKE
Sırbistan

ÜRÜN

9404909000 – "Yaylarla donatılmış veya herhangi bir malzeme veya hücresel kauçuk veya plastikle doldurulmuş veya içten doldurulmuş yatak takımları ve benzeri döşeme eşyaları (tüy veya kuş tüyü ile doldurulmuş olanlar, yatak destekleri, şilteler, uyku tulumları, pnömatik veya su şilteleri ve battaniyeler, yorganlar, yatak örtüleri, kuş tüyü yorganlar ve kuştüyü yorganlar ""yorganlar"") hariç"

Gümrük tarifeleri (i)

TARİFE YILI

2024 (HS Rev.2022)

Tarife rejimi (i)	Uygulanan Tarife (i)	AV (i)	Not
Genel tarife (i)	%8	%8	
Türkiye'ye Tercihli Tarife (i)	0%	0%	Ticaret anlaşmasının detayları ▼

7

94035000

Genel bakış

İHRACAT ÜLKESİ
Türkiye

İTHALAT EDEN ÜLKE
Sırbistan

ÜRÜN

9403500000 – Yatak odası için ahşap mobilyalar (koltuklar hariç)

Gümrük tarifeleri (i)

TARİFE YILI

2024 (HS Rev.2022)

Tarife rejimi (i)	Uygulanan Tarife (i)	AV (i)	Not
Genel tarife (i)	%20	%20	
Türkiye'ye Tercihli Tarife (i)	0%	0%	Ticaret anlaşmasının detayları ▼

PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Sırbistan'da fikri mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin yasal düzenlemelerin büyük bir kısmı 2009 yılında yürürlüğe girmiştir ve bu düzenlemeler hem uluslararası sözleşmelere hem de AB standartlarına uygun olarak hazırlanmıştır. Söz konusu düzenlemeler; edebi, bilimsel ve sanatsal eserlerin yanı sıra ticari isimler, logolar, bilgisayar yazılımları ve icatlar gibi alanlarda yasal hakları kapsar. Bu alandaki önemli mevzuatlar şunlardır:

- Telif ve Benzeri Haklar Kanunu
- Entegre Devre Topografyalarının Korunması Hakkında Kanun
- Patent Kanunu
- Ticari Markalar Kanunu
- Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında Kanun
- Coğrafi İşaretler Kanunu
- Fikri Mülkiyet Haklarının Etkin Korunmasına İlişkin Özel Güçler Kanunu

Sırbistan, Bern Sözleşmesi, Paris Sözleşmesi, Avrupa Patent Sözleşmesi ile Madrid ve Nice Düzenlemeleri gibi önemli uluslararası anlaşmaları kabul etmiş ve bu bağlamda yükümlülüklerini yerine getirmiştir. Ülkede fikri mülkiyet alanındaki idari sorumluluk, Sırbistan Fikri Mülkiyet Ofisi'ne aittir. Bu ofisin resmi internet sitesinde (<http://www.zis.gov.rs/home.59.html>) başvuru prosedürleri, kapsam dışı kalan durumlar gibi detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Patentler, patent sahibinin talebi ve belirlenen ücretin ödenmesi durumunda Sırbistan Fikri Mülkiyet Ofisi tarafından korunmaktadır. Patent tescili, başvurunun onaylanmasıyla birlikte 20 yıl boyunca geçerlidir. Marka tescilleri için bu süre 10 yıl, endüstriyel tasarımlar için ise 25 yıldır. Fikri mülkiyet mevzuatı hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan başvuru sahiplerine, patent ajansları ya da lisanslı patent avukatlarından destek almaları önerilmektedir.

Dağıtım Kanalları

Sırbistan'daki perakende sektörü, Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında hala parçalı bir yapıya sahip olup, gelişim aşamasındadır. Nüfusun yaklaşık %35'inin yaşadığı Belgrad, Novi Sad ve Niş gibi büyük şehirler, diğer şehirlerle kıyaslandığında gelişmişlik ve gelir düzeyinde belirgin farklar

göstermektedir. Ayrıca, Belgrad, diğer şehirlerden farklı olarak lüks alışveriş merkezlerine ve prestijli hipermarketler ile süpermarketlere ev sahipliği yapmaktadır.

Yabancı sermayenin etkisiyle büyük marketler perakende sektöründe yaygınlaşmıştır. Sektörün %80'i yabancı perakende zincirlerinden oluşmakta ve Belçikalı Delhaize grubu (Maxi, Mega Maxi, Tempo, Shop&Go markaları) ile Slovenyalı Mercator grubu (Idea, Idea Organic, Roda, Mercator, Velpro markaları) sektördeki en güçlü oyuncular arasında yer almaktadır. Ayrıca, Alman Metro ve Lidl markaları ile Yunan Super Vero'nun da güçlü dağıtım ağları bulunmaktadır. Öte yandan, yerel perakende zincirleri olan DIS, Aman, Univerexport, Gomex, Aroma gibi markalar ise perakende sektörünün %20'sini oluşturmaktadır.

Son yıllarda Sırbistan'da süpermarketlerin ve hipermarketlerin perakende sektöründeki payı artarken, küçük marketlerin payı ise azalmıştır. Buna rağmen, geleneksel perakende satış mağazaları ve toptan dağıtım ağları hala önemli bir rol oynamaktadır. Gıda sektöründe, Sırbistan genelinde 20.000 ila 30.000 arasında satış noktası bulunduğu bilinmektedir. Gıda dışı perakende dağıtım ağları açısından bakıldığında, alışveriş merkezlerinin sayısının hala sınırlı olduğu, bunun yanında şehir dışındaki alışveriş merkezleri ile sokak mağazalarının da önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Belgrad'daki büyük alışveriş merkezleri arasında Usče, Delta City, Big Fashion, Beo Shopping Center, Rajiceva, BW Galerija ve Ada Mall bulunmaktadır. Ayrıca, Knez Mihailova Caddesi, Terazije Meydanı, Kralja Milana Caddesi ve Kralja Aleksandra Bulvarı gibi önemli alanlarda sokak mağazaları yer almaktadır. Diğer büyük şehirlerde ise, Novi Sad'daki Promenada ve BIG; Niş'teki Forum, Delta Planet, Stop Shop; Kragujevac'taki BIG alışveriş merkezleri öne çıkmaktadır.

Sırbistan'a giriş yaparken pazara hızlı bir şekilde girmek ve pazar payını artırmak için büyük toptancılarla ya da güçlü bir dağıtım ağına sahip firmalarla işbirliği yapmak etkili bir yol olarak görülmektedir. Ayrıca, Sırp firmaları yabancı firmalarla iş ortaklıklarına (joint venture) olumlu yaklaşmaktadır. Bu tür işbirliklerinde genellikle yabancı ortak finansman, ekipman ve ürün tedarikini sağlarken, yerel firmalar işgücü, depo, yerel tecrübe ve dağıtım ağını temin etmektedir. Ancak, doğru iş ortaklarının seçilmesi için detaylı araştırma yapılmalı, sektördeki aktörlerle iyi ilişkiler kurularak doğru partner bulunmalıdır. Ayrıca, karşılıklı düzenlenecek sözleşmelerin profesyonel yardım alarak hazırlanması, ileride olabilecek ticari anlaşmazlıkların önüne geçilmesi açısından önem taşımaktadır.

Öte yandan, Covid-19 pandemisiyle birlikte e-ticaret, mal ve hizmetlerin satın alınmasında popüler bir seçenek haline gelmiştir. 2020 yılında Sırbistan'daki e-ticaret geliri 450 milyon Avro iken, 2023'te bu rakam 750 milyon Avro'ya yükselmiştir. Dünya genelinde e-ticaret gelirleri sıralamasında Sırbistan, 93. sırada yer almaktadır. Statista verilerine göre, 2024 yılında e-ticaret pazarının %21 oranında büyümesi ve elde edilen gelirin 911,6 milyon ABD doları seviyesine çıkması beklenmektedir. Ayrıca, yıllık %10,62 büyüme oranıyla 2028 yılı geliri 1,26 milyar ABD doları seviyesine ulaşacaktır. 2023 yılı itibarıyla e-ticaret gelirleri, hazır giyimden 214,8 milyon ABD doları, elektronik ve medyadan 202,3 milyon dolar, oyuncak ve hobi ürünlerinden 77,84 milyon ABD doları, kişisel bakım ürünlerinden 69,15 milyon dolar ve DIY ile yapı marketlerinden ise 47,64 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Sırbistan'a yapılan tüm ihracatlarda, ürünle ilgili aşağıdaki bilgilerin yer alması gerekmektedir: ürünün adı, üreticinin veya ithalatçının tam adresi, menşe ülke, net miktar, ağırlık veya hacim, içeriği, depolama koşulları (nakliye, bakım, kullanım) ve ilgili tüketici uyarıları. Teknik olarak daha karmaşık ürünlerde ise ek olarak kullanım talimatları, üreticinin özellikleri, yetkili bakım servislerinin bir listesi ve garanti bilgileri de sunulmalıdır. Bu bilgilerin tamamı Sırpça olmalı ve gümrük işlemleri başlamadan önce her ürüne dahil edilmelidir.

Bununla birlikte, **Sırbistan'ın AB üyesi olmaması nedeniyle CE işareti zorunluluğu bulunmamaktadır.** Ancak, Sırbistan'ın teknik düzenlemelere ilişkin mevzuatı uyarınca bazı sanayi ürünlerin ilgili düzenlemelere uygun olarak üretilmesi ve Sırbistan uygunluk işaretinin (<https://tehnis.privreda.gov.rs/en/Technical-Regulations/SerbianMarkOfConformity.html>) sözkonusu ürünlerde yer alması zorunludur. Bu süreçte, Sırbistan Ticaret ve Sanayi Odası tarafından hazırlanan uygunluk değerlendirme işaretinin gerekli olup olmadığına yönelik anketten (<https://aplikacije.pks.rs/Aplikacije/CEznak.aspx>) de yararlanılabilir.

Teknik Engeller

Sırbistan, henüz Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olmamakla birlikte, Sırbistan Ekonomi Bakanlığı bünyesinde bir "**DTÖ Ticarete Teknik Engeller Bildirim Noktası**" oluşturulmuş ve bu birime (tbtinfo@privreda.gov.rs) e-posta yoluyla ulaşılabilmektedir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Avrupa

Ekonomik Komisyonu, Sırbistan'daki uluslararası ticaretle ilgili mevzuat ve prosedürler açısından engeller ve öneriler üzerine bir çalışma yapmış olup, bu çalışma (https://unece.org/sites/default/files/2021-06/ECE-TRADE460_0.pdf) linki üzerinden erişilebilir. Çalışma sonuçlarına göre, Sırbistan'da mevzuat ve prosedürler bakımından karşılaşılan en büyük engeller şunlardır:

- Kurallar ve prosedürlerle ilgili belirsizlik,
- Karmaşık belge talepleri,
- Zorlu denetim ve inceleme süreçleri,
- Bölgesel işbirliğinde eksiklikler,
- Ulusal kalite altyapısı sisteminin yetersiz kapasitesi.

PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Tanışma ve Selamlaşma

Sırlar iş görüşmelerinde el sıkışmaya ve doğrudan göz teması kurmaya önem verirler; toplantıya katılan herkesle el sıkışmak adettendir. İlk tanışmada resmi bir üslupla soyadlarıyla hitap edilirken, ilerleyen görüşmelerde ilk isimler kullanılabilir.

Toplantı başlangıcında kartvizit alışverişi yapılır ve isimler ile unvanları hatırlamayı kolaylaştırmak için kartvizitlerin görüşme boyunca görünür bir yerde tutulması önerilir. İş dışında bir etkinlikte bile, konu işle ilgiliyse muhataplarınız kartvizit isteyebilirler.

Samimiyet seviyesine göre, yanaktan üç kez öpüşme ve kucaklaşma doğal karşılanır.

Kurumsal Kültür

Sırlar iletişime açık insanlardır ve iş ilişkilerini güven ve yakınlık temeli üzerine kurarlar. Bu sebeple, kişisel teması sürekli kılmak, sık sık ülkeyi ziyaret etmek, onları kendi ülkemize davet etmek ve yüz yüze toplantılar düzenlemek önemlidir. Ancak, iş ilişkileri bazen yavaş ilerleyebilir; bu yüzden sabırlı olunmalı ve fazla ısrarcı davranılmamalıdır.

Birisiyle iş amacıyla tanışmak isteniyorsa, önceden bir randevu alınması gereklidir, çünkü ani ziyaret teklifleri geri çevrilebilir. İş görüşmesi talep edildiğinde, muhataplara önceden şirket hakkında bilgi ve katalog gibi materyaller iletmek olumlu karşılanır. E-postayla iletişim sonrasında telefonla kısa bir bilgilendirme yapılması ve teyit alınması faydalıdır.

Toplantı organizasyonlarında, Cuma öğleden sonraları randevu talep etmekten kaçınılmalıdır, çünkü Sırlar bu günlerde erken saatlerde işten ayrılma eğilimindedirler. Ocak ayı, Haziran'ın ikinci yarısından Eylül'e kadar süren yaz dönemi ve Paskalya tatili, ülkede iş görüşmelerini ve etkinlik düzenlemeyi zorlaştıran zaman dilimleridir.

Sırbistan'da iş görüşmeleri, kafe ve restoran gibi mekanlarda gerçekleştirilebilir ve toplantıya kısa bir sohbet ile başlanır. İngilizce bilinirliği yüksek olsa da, yüz yüze görüşmelerde yerel dili bilen bir tercümanın bulunması yararlı olur.

Sırlar dakikliği önemserler; ancak, ülkeye yabancı olanlara anlayışla yaklaşırlar. Mağaza veya market gibi yerlerde pazarlık yaygın olmasa da, şirketler arasında anlaşma ya da proje görüşmelerinde pazarlık yapılması beklenir.

Açık sözlü olan Sırlar, uzun vadeli planlamalarda netliği tercih eder ve tüm ayrıntıların kendileriyle paylaşılmasını beklerler. Son dakika değişiklikleri ve iptallerden hoşlanmazlar.

Para Kullanımı

Sırbistan'ın resmi para birimi Sırp dinarı (RSD)'dir. 1 avro yaklaşık 117,17 RSD; 1 TL ise yaklaşık 3,75 RSD değerindedir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

12 Temmuz 2010 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Vizenin Karşılıklı Olarak Kaldırılmasına Dair Anlaşma" uyarınca; umuma mahsus, diplomatik, hizmet ve hususi pasaport hamili Türk vatandaşları Sırbistan'a yapacakları seyahatlerde, ilk giriş tarihinden itibaren 180 gün içinde 90 günü aşmamak kaydıyla vizeden muaftır. Diğer yandan, Türkiye ile Sırbistan arasında 07 Eylül 2022 tarihinde kimlikle seyahate imkan tanıyan protokol imzalanmış, ancak yürürlüğe girmesi için Sırbistan'da iç onay sürecinin

tamamlanması beklenmektedir. Bu kapsamda, iç onay süreci tamamlanana kadar kimlik ile seyahat mümkün değildir.

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

Sırbistan'da 2024 yılı resmi tatilleri aşağıda yer almaktadır:

Sırbistan'da, resmi kurumlarda çalışma saatleri için genel uygulama 07:30-15:30 saatleri arasındır, bankalar ise hafta içi 08:30-16:30 arası çalışmaktadır. Cumartesi ve Pazar günleri mesai yapılmamaktadır. Özel sektörde çalışma saatleri ise işyerlerine göre değişmekle birlikte genellikle 09:00-17:00 arasındadır.

Yerel Saat

Sırbistan, saat dilimi olarak kışın GMT+1, yazın ise GMT+2 saat diliminde yer alır. Kış döneminde Türkiye'den 2 saat, yaz döneminde ise 1 saat geridedir. Yaz saati uygulaması Mart ayının son Pazar günü, kış saati uygulaması ise Ekim ayının son Pazar günü başlamaktadır.

Vizeler

12 Temmuz 2010 tarihinde Belgrad'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Vizenin Karşılıklı Olarak Kaldırılmasına Dair Anlaşma", 3 Aralık 2010 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda, diplomatik, hususi, hizmet, umuma mahsus ve seyahat belgesi hamilleri, Sırbistan'a yapacakları turizm amaçlı seyahatleri veya transit geçişlerinde, toplam ikamet süresi ilk giriş tarihinden itibaren altı ay içerisinde 90 günü geçmemek kaydıyla vizeden muaftır.

Sırbistan'a girişte pasaport geçerlilik süresinin en az 6 ay olması tavsiye edilmektedir. Ancak, transit geçişlerde yapılan uygulamada, Sırp makamlarının geçerlilik süresi 6 ayın altında olan pasaport hamillerine ülkeye giriş-çıkışlarında anlayış gösterdikleri gözlemlenmektedir.

Bununla birlikte, Sırbistan'a kara veya havayoluyla seyahat edecek vatandaşlarımızın aşağıdaki belgeleri yanlarında bulundurmaları tavsiye edilmektedir.

- dönüş bileti,

- yeterli miktarda nakit para, (günlük 50 Avro olarak hesaplanabilir)
- seyahat sigortası
- reşit olmayan kişilerin ebeveynlerince düzenlenmiş muvafakat name,
- otel dışında bir yerde kalınacaksa, davet mektubu,
- otelde kalınacaksa, teyitli otel rezervasyonu,
- iş ziyareti ise davet mektubu,
- çalışma, öğrenim veya diğer özel amaçlarla geliniyorsa önceden alınmış uygun vize veya ülkeye girişte ziyaret amacını kanıtlayıcı belge.

Ayrıca, sınır polisinin pasaport kontrolü esnasında yaptığı mülakatta, Sırbistan'ı ziyaret amacının gerçeğe uygun ve açık ifadelerle beyan edilmesi, sorulara, kısa ve net cevaplar verilmesi ülkeye giriş için önem arz etmektedir.

Ülkemiz ve Sırbistan arasında mevcut Sosyal Güvenlik Anlaşması uyarınca, Sırbistan'ı ziyaret edecek vatandaşlarımızın, ziyaretleri öncesinde bağlı buldukları SGK Müdürlüklerinden TR/SRB rumuzlu formüleri temin etmeleri durumunda ortaya çıkabilecek acil sağlık sorunları için Sırbistan Devlet Hastanelerinde ücretsiz hizmet almaları mümkün olabilmektedir.

Kişilerin beraberlerinde bulundurabileceği nakit para sınırı:

Sırbistan'a girişte beyan edilmeyen kişi başı 10.000 Avro'nun üzerindeki nakit paraya Sırbistan makamları tarafından el konulmaktadır. Bu çerçevede, beraberinde kişi başı 10.000 Avro üzerinde nakit bulduran vatandaşlarımızın bu meblağı ülkeye girişte beyan etmeleri önem arz etmektedir.

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

2024 Yılında Destek Kapsamına Alınan Yurtdışı Fuarlar

ÜLKE RİSK DEĞERLENDİRMESİ

GÜÇLÜ YÖNLER

- **Stratejik Konum:** Sırbistan, Avrupa ve Asya'yı bağlayan Pan-Avrupa Koridoru üzerinde yer almakta, bu da ticaret ve lojistik açısından önemli bir avantaj sunmaktadır.
- **Doğal Kaynaklar ve Tarım:** Verimli tarım arazilerine ve geniş ormanlık alanlara sahip olması, özellikle tarım ve ormancılık alanlarında ülkeye katkı sağlar.
- **Yüksek Eğitimli İş Gücü:** Nitelikli ve eğitimli iş gücü sayesinde çeşitli sektörlerde rekabet avantajına sahiptir.
- **Yatırım Dostu Politikalar:** Yabancı yatırımları çekmek için çeşitli teşvik programları ve vergi indirimleri sunulmaktadır.

15

ZAYIF YÖNLER

- **Yüksek Göç Oranı:** Yüksek nitelikli genç nüfusun yurtdışına göç etmesi, uzun vadede iş gücü ve demografik yapı açısından risk oluşturmaktadır.
- **Bürokrasi ve Yolsuzluk:** Yatırımlar üzerinde olumsuz etki yaratan yüksek bürokrasi ve yolsuzluk sorunları bulunmaktadır.
- **Altyapı Eksiklikleri:** Özellikle kırsal bölgelerde altyapı yetersizdir; ulaşım, sağlık ve eğitim hizmetlerinde iyileştirme gerekmektedir.
- **Dış Ticaret Açığı:** Ekonominin dışa bağımlı olması nedeniyle cari açık yüksek kalmakta ve dış ticarete denge sorunu yaşanmaktadır.

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

FIRSATLAR

- **AB ve Uluslararası İş Birlikleri:** Avrupa Birliği'ne aday ülke statüsünde olması, dış yatırımlar ve ticaret anlaşmaları açısından büyük bir fırsat sunar.
- **Turizm Potansiyeli:** Tarihi ve doğal güzellikleri ile turizm alanında büyük bir gelişme potansiyeline sahiptir.
- **Yenilenebilir Enerji Kaynakları:** Hidroelektrik ve güneş enerjisi gibi yenilenebilir enerji kaynaklarına yatırım yapma fırsatı, ülkenin enerji ihtiyacında bağımsızlık sağlayabilir.
- **Teknoloji ve İnovasyon:** IT ve teknoloji sektörleri hızla gelişmekte, bu da ekonomiyi çeşitlendirme ve yüksek teknoloji sektörlerini geliştirme açısından fırsat yaratmaktadır.

TEHDİTLER

- **Ekonomik İstikrarsızlık:** Dalgalanan enflasyon oranları ve yüksek işsizlik, ekonomik istikrarı tehdit edebilir.
- **Bölgesel Gerilimler:** Balkanlar'daki etnik ve politik gerilimler, ülkenin iç ve dış ilişkilerini etkileyebilir.
- **Çevresel Sorunlar:** Hava ve su kirliliği, ormansızlaşma ve su kaynaklarının azalması gibi çevresel sorunlar, sürdürülebilir kalkınma üzerinde tehdit oluşturur.
- **Demografik Yaşlanma:** Yaşlı nüfusun artması ve gençlerin ülkeyi terk etmesi, uzun vadede iş gücü ve sosyal güvenlik sistemi üzerinde baskı yaratabilir.

16

TÜRKİYE VE SIRBİSTAN ARASINDAKİ İKİLİ TİCARET

Ürün Kodu	Ürün Etiketleri	Sırbistan'ın Türkiye'den yaptığı ithalat		
		2021'deki değer	2022'deki değer	2023'teki Değer
'9404291000	Şilteler fittd w yaylar / doldurulmuş / dahili olarak fittd w / herhangi bir malzeme: bahar iç	681	1.248	1.541

Sırbistan'ın Türkiye'den yaptığı ithalat kalemlerinden biri olan şilteler (yay içeren veya içermeyen, farklı malzemelerle doldurulmuş), son üç yılda gözle görülür bir artış göstermiştir. Bu ithalat kategorisi, 2021 yılında düşük bir değerle başlamış, 2022 yılında neredeyse iki katına çıkmış ve 2023 yılı itibarıyla de artmaya devam etmiştir. Bu eğilim, iki ülke arasında şilte ve yatak ürünlerine

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

yönelik ticaretin önemli ölçüde arttığını ve Sırbistan'ın Türkiye'den daha fazla bu tür ürün talebinde bulunduğunu göstermektedir.

Bu artış, Türkiye'nin mobilya ve yatak ürünlerinde Sırbistan pazarında giderek daha fazla tercih edildiğine işaret edebilir. Ayrıca, Türkiye'nin şilte üretiminde kalite ve fiyat avantajlarına sahip olması, Sırbistan pazarındaki talebi artıran faktörlerden biri olarak değerlendirilebilir.

Ürün Kodu	Ürün Etiketi	Sırbistan'ın Türkiye'den yaptığı ithalat		
		2021'deki değer	2022'deki değer	2023'teki Değer
'9404909000	Yatak takımları/mefruşat eşyaları, nes, doldurulmuş veya içten montajlı: diğer	451	1.113	588

Tablodaki verilere göre, Sırbistan'ın Türkiye'den ithal ettiği yatak takımları ve mefruşat eşyaları (9404909000 koduyla ifade edilen, içi dolgu malzemesi içeren veya montajlı ürünler) kalemi dalgalı bir seyir izlemiştir. 2021 yılında düşük seviyede olan ithalat, 2022 yılında büyük bir artış göstermiştir. Bu artış, Sırbistan'ın bu dönemde yatak takımları ve mefruşat eşyalarına olan talebinin arttığını veya Türkiye'nin bu alandaki ürünlerinin Sırbistan pazarında daha çok tercih edilmeye başladığını düşündürebilir.

17

Ancak, 2023 yılına gelindiğinde ithalat hacmi yeniden bir düşüş eğilimi göstermektedir. Bu düşüş çeşitli sebeplere bağlanabilir; Sırbistan'ın iç piyasasındaki talep değişimleri, yerel üreticilerin rekabeti, ya da Türkiye dışındaki ülkelerden ithalata yönelim gibi faktörler bu azalmada rol oynayabilir. Diğer yandan, bu inişli çıkışlı grafik, Türkiye'nin yatak takımları ve mefruşat ürünleri pazarında Sırbistan'da kalıcı bir talep oluşturup oluşturmadığı sorusunu gündeme getirmektedir.

Ürün Kodu	Ürün Etiketi	Sırbistan'ın Türkiye'den yaptığı ithalat		
		2021'deki Değer	2022'deki değer	2023'teki Değer
'940350	Yatak odaları için ahşap mobilyalar (koltuklar hariç)	901	1,586	2,150

Sırbistan'ın Türkiye'den yaptığı **yatak odası mobilyaları** ithalatı, yıllar içinde dikkate değer bir büyüme göstermektedir. Bu ürün grubu, ahşap malzemedeki yapılan, koltuk dışında kalan yatak odası mobilyalarını kapsamaktadır.

2021 yılında bu kategoriye yönelik ithalat nispeten sınırlı düzeyde başlamış ve bir temel oluşturmuştur. Ancak, sonraki yıllarda belirgin bir artış kaydedilmiştir. 2022 yılında, önceki yıla kıyasla

büyük bir sıçrama yaşanmıştır. Bu, ürünlere olan talebin yükseldiğini ve Türkiye'nin Sırbistan piyasasında daha güçlü bir konuma geldiğini göstermektedir.

2023 yılına gelindiğinde, artış trendi devam etmiş ve daha da ivme kazanmıştır. Bu durum, iki ülke arasındaki ticari ilişkilerin güçlenmesine, mobilya sektöründe Türk ürünlerinin Sırbistan'daki algısının olumlu yönde gelişmesine ve ekonomik koşulların bu büyümeyi desteklediğine işaret etmektedir.

Genel olarak, Sırbistan'ın Türkiye'den ithal ettiği bu mobilya kategorisinde sürdürülebilir bir talep artışı olduğu ve Türk üreticilerinin bu pazarda önemli bir yer edindiği söylenebilir.

SIRBİSTAN'DA YAYLI YATAK ÖLÇÜLERİ VE EN ÇOK TERCİH EDİLEN BOYUTLAR

1. Tek Kişilik Yataklar

- 90 x 200 cm
- 100 x 200 cm
- 80 x 200 cm (daha dar alternatif)

2. Çift Kişilik Yataklar

- 140 x 200 cm
- 160 x 200 cm (Queen Size, en çok tercih edilenlerden biri)
- 180 x 200 cm (King Size)

3. Çocuk Yatakları

- 70 x 140 cm
- 80 x 160 cm

4. Ekstra Büyük Boyutlar

- 200 x 200 cm

En Çok Tercih Edilen Ölçüler

- **Tek Kişilik:** 90 x 200 cm
- **Çift Kişilik:** 160 x 200 cm

Sırbistan'da çift kişilik yataklarda 160 x 200 cm ölçüsü oldukça popülerdir, yeterli genişlik sunarken fazla yer kaplamaz. Daha büyük yataklar, genelde lüks ihtiyaçlar veya geniş odalar için tercih edilmektedir.

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

SIRBİSTAN' A YAYLI YATAK İHRACATI İÇİN GEREKLİ KALİTE BELGELERİ VE SERTİFİKASYONLAR

1.Genel Kalite ve Güvenlik Sertifikaları

ISO 9001 - Kalite Yönetim Sistemi Belgesi

- Üretim sürecinizin uluslararası kalite yönetim standartlarına uygun olduğunu kanıtlar. Sırbistan'daki ithalatçılar ve alıcılar tarafından talep edilebilir.

ISO 14001 - Çevre Yönetim Sistemi Belgesi

- Çevre dostu üretim süreçlerine sahip olduğunuzu gösterir. Sırbistan'da çevre bilinci giderek önem kazandığından bu belge avantaj sağlar.

ISO 45001 - İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi

- Fabrika ve üretim süreçlerinde işçi sağlığı ve güvenliğine uygun olduğunuzu gösterir.

19

2.Ürün Güvenliği ve Uygunluk Sertifikaları

CE Sertifikası (Conformité Européenne)

- AB standartlarına uygunluk belgesidir ve yatakların güvenlik, sağlık ve çevre koruma standartlarına uygun olduğunu gösterir. Sırbistan'da yaygın olarak talep edilmektedir, zorunlu değildir.

EN 1957 - Yatak Dayanıklılık Testi

- Yatakların dayanıklılığı ve konforu ile ilgili Avrupa standardıdır. Sırbistan'daki müşteriler tarafından güvenilirlik açısından önemlidir.

EN 597-1 ve EN 597-2 - Yanıcılık Standartları²²

- Yatakların yangına dayanıklılığını ölçen Avrupa standartlarıdır. Özellikle otel ve sağlık sektörüne yönelik satış yapıyorsanız bu sertifika gereklidir.

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

3. Sağlık ve Hijyen Sertifikaları

OEKO-TEX Standart 100

- Yatakların insan sağlığına zararlı kimyasal maddeler içermediğini gösterir. Yaylı yataklarda kullanılan kumaş ve dolgu malzemeleri için bu belge önemlidir.

Anti-Bakteriyel ve Anti-Alerjik Sertifikalar

- Yatakların alerjenlere ve bakterilere karşı dirençli olduğunu belgeleyen sertifikalar, özellikle sağlık ve lüks tüketim sektörlerinde tercih sebebidir.

Ecolabel (AB Çevre Etiketi)

- Çevre dostu ürünlerde kullanılan Avrupa standardıdır. Üretim sırasında kullanılan malzemelerin doğa dostu olduğunu kanıtlar.

4. Sırbistan İthalatında Gereken Ek Belgeler ve Testler

Sırp Standartlarıyla Uyum (SRPS)

- Sırbistan'ın yerel standartları, AB standartlarına paralel olmakla birlikte bazı farklılıklar gösterebilir. Ürününüzün SRPS standartlarına uygun olduğunu kontrol edin.

Hijyen ve Güvenlik Testleri

- Sırbistan'a ithal edilen yatakların, insan sağlığı ve güvenliği açısından yerel düzenlemelere uygunluğunu doğrulayan test raporları talep edilebilir.

Ürün Etiketli Yönetmeliği

- Ürününüzde kullanılan malzemeler, üretim yeri, bakım talimatları ve diğer bilgilerin Sırpça olarak etiketlenmesi gerekebilir.

5. Özel Sertifikalar (Hedef Pazara Göre)

Lüks ve Otel Sektörü İçin:

- Özel dayanıklılık test raporları (EN 1725)
- Ergonomik sertifikalar

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

Sağlık Sektörü İçin:

- Anti-mikrobiyal sertifikalar
- Medikal sınıf ürünler için ek düzenlemeler

RAKİP ANALİZİ

YAYLI YATAK ÜRETİCİLERİ

Firma Adı: ANDRIJAŠEVIĆ

Web Sitesi: <https://andrijasevic.rs/>

Telefon Numarası: +381 22 479 126

Mail Adresi: info@andrijasevic.rs

Adres: Industrijska 37b, 22400, Ruma

Sosyal Medya Hesapları :

https://www.instagram.com/andrijasevic_official/

<https://www.facebook.com/AndrijasevicSistemiZaSpavanje/>

Firma Adı: MatiSan Dušeci

Web Sitesi: <https://matisan.rs/>

Telefon Numarası: +381 (0) 32 651 710

Mail Adresi: info@matisan.rs

Adres: Šume bb, 32250 Ivanjica Sırbistan

Sosyal Medya Hesapları : <https://www.facebook.com/matisan.rs>

Firma Adı: Magniflex

Web Sitesi: <https://magniflex.rs/jastuci/>

Telefon Numarası: 011 344 33 64

Mail Adresi: info@magniflex.rs

Adres: Dimitrija Tucovića 115 11000 Beograd, Srbija

Sosyal Medya Hesapları :

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

<https://www.facebook.com/magniflexsr/>

<https://www.instagram.com/magniflex.serbia/>

Firma Adı:

Web Sitesi: <https://duseci.rs/>

Telefon Numarası: 021/383-29-98 060/640-71-73

Mail Adresi: info@duseci.rs

Adres:

- Bulevar patrijarha Pavla 14, Novi Sad, Srbija
- Zelena 57, Bečej 21220, Sırbistan
- Somborska 8, Odžaci, Sırbistan
- Aleksandre Serdjukove 14, Veternik 21203, Sırbistan

Sosyal Medya Hesapları : <https://www.facebook.com/sognare.rs/>

Firma Adı: ATLAS

Web Sitesi: <https://atlassofas.eu/>

Telefon Numarası: +38131512244

Mail Adresi:

Adres: Javorska, Sevojno, Sırbistan

Firma Adı: DALLAS GROUP

Web Sitesi: <https://dalasnamestaj.com/>

Telefon Numarası: +381114112091

Mail Adresi: namestajdallas@gmail.com

Adres: TC Zmaj autoput 18 Beograd, 11000, Sırbistan

Firma Adı: Bonneli

Web Sitesi: <https://bonneli.rs/>

Telefon Numarası: +381 62 8835 083 / +381 62 8835 090

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

Mail Adresi: veleprodaja@bonneli.rs / maloprodaja@bonneli.rs

Adres: Surčinska 103, Beograd, Sırbistan

Firma Adı: PROIZVODNJA DUSEKA

Web Sitesi: <http://www.dusecizakrevet.com/>

Telefon Numarası: 063330550

Mail Adresi:

Adres: Fabrika HANEZ, E761, Ribariće, Sırbistan

Firma Adı: Dormilux

Web Sitesi: dormilux.com

Telefon Numarası: 0692880724 / 0693898833

Mail Adresi: info@dormilux.com

Adres: Mur, bb Novi Pazar, 36300

Firma Adı: LULI Flex

Web Sitesi: <https://www.luliflex.com/>

Telefon Numarası: +381 62 8444 616

Mail Adresi: contact@luliflex.com

Adres:

Firma Adı: MebloJOGI

Web Sitesi: <https://www.meblojogi.rs/>

Telefon Numarası: 065.878.17.23 / 011.43.99.834

Mail Adresi: office@meblojogi.rs

Adres: Juriija Gagarina 22d, A Blok 11070 Novi Beograd

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

YASTIK ÜRETİCİLERİ

Firma Adı: Beli Labud

Web Sitesi: <https://belilabud.rs/>

Telefon Numarası: +381653203322

Mail Adresi: beli.labud@mts.rs

Adres: Vidovdanska 197, Kruševac 37000, Sırbistan

POTANSİYEL MÜŞTERİ ANALİZİ

Firma Adı: MEBLO INT Ltd.

Web Sitesi: <https://www.meblojogi.rs/>

Telefon Numarası: 011.43.99.834

Mail Adresi: office@meblojogi.rs

Adres: Jurija Gagarina 22d, A Blok 11070 Novi Beograd

Firma Adı: Krevet Shop

Web Sitesi: <https://www.krevetshop.rs/>

Telefon Numarası: +381 60 554 888 4

Mail Adresi: office@krevetshop.rs /

Adres: Tošin bunar 181b, Beograd 11070

Firma Adı: DremCo

Web Sitesi: <https://www.dremco.rs/>

Telefon Numarası: +381 11 408 19 59

Mail Adresi: info@dremco.rs

Adres:

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

Firma Adı: FORMA IDEALE (Online Pazar yeri)

Web Sitesi: <https://www.formaideale.rs/>

Telefon Numarası:

034 / 617 03 01

034 / 617 03 02

034 / 617 07 32

Mail Adresi: online.office@formaidale.rs

Firma Adı: Kreveti & Duseci MIRKOVIC

Web Sitesi: <https://www.krevetidusecimirkovic.com/>

Telefon Numarası: +381640005588

Mail Adresi:

Adres: Ваљевског Одреда 29 Bratstva i jedinstva 59 Borca, Beograd 11211, Sırbistan

Ticaret Müşavirliklerimiz ve Ataşeliklerimiz;

25

BELGRAD BÜYÜKELÇİLİĞİ

Yasemin YÜCE

Ticaret Müşaviri

Turkish Embassy Office of the
Commercial Counsellor Maglajska 8/3,
Dedinje, 11000 BELGRADE / SERBIA

 belgrad@ticaret.gov.tr

 00 381 11 367 62 21

 (IP Tel) 0 312 204 81 36

KAGUTİM

Kayseri Girişimcilik ve
Uluslararası Ticaret Merkezi

KAYNAKÇA

1. COFACE (Compagnie Française d'Assurance pour le Commerce Extérieur)
2. D&B Hoover's
3. Dünya Ticaret Örgütü
4. Kolay İhracat Platformu
5. Maket Access Map
6. T.C. Ticaret Bakanlığı
7. Tendata
8. Teknik Engel
9. Trade.gov
10. Trade Map
11. Worldomaters.info